

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoarea, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Găvoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trârnăveana, Țișișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânămartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

La chestiunea reviziilor.

La alt loc al revistei noastre publicăm, după o foaie maghiară, dorința ciudată a unui «director de bancă» cu privire la activitatea de control a Centralei institutelor financiare în ținuturile naționalităților. Partea referitoare la băncile românești este destul de străvezie. Compusă după rețetele vechi, șoviniște și viclene nu e altceva, decât o bănuială desgustătoare, care nu e cea dintâi. De aceea socotim, că e bine, să folosim ocazia spre a preciza situația băncilor noastre și a însoțirii lor față de Centrala din Budapesta.

Băncile noastre nu s'au ferit și nu se vor feri nici în viitor de controlul extern, înțelegem controlul priceput, serios și obiectiv. «Solidaritatea» a exercitat asupra membrilor săi un control sever, care a pus institutele noastre în o situație de superioritate față de alte institute. Astfel orice revizori ar veni la băncile românești, câtă vreme ei vor rămâne la înălțimea misiunii lor și nu vor face pe agenții politici și șoviniști orbiți, vor trebui să constate, că aceste bănci, în toate privințele, ocupă locuri dintre cele mai onorabile.

Știm bine, că și între băncile noastre sunt deosebiri. În general însă administrația, controlul lor intern, politica lor de afaceri și celelalte cerințe sunt corecte și neexceptionabile. Prin pildele luate dela institutele noastre mai mari, administrația, tehnica și conducerea lor poate suporta cele mai pretensive critici. Iar, că unde stau băncile românești mai mari sub

acest raport, dovedește cazul «Victoriei», care din un prilej — asupra căruia nu e locul a insistă aici — a cerut revizie și dela Centrala din Budapesta, revizie, care s'a efectuit imediat și care a dat un rezultat, în fața căruia chiar și cei mai șoviniști «directori de bancă» ar trebui să se plece cu căință. Căci iată ce spune între altele direcțiunea Centralei relativ la frunțașul nostru institut din Arad: «Din punctul de vedere al instituțiunii revizorilor experți, salutăm cu deosebită bucurie, că la revizia Onor. Dv. institut am avut ocazie, prin exmisul nostru, să urmăim, cu unul dintre cei mai calificați revizori din țară, cu Dl director Sava Raicu, un astfel de schimb de idei asupra reviziilor, din care chestiunea reviziunilor numai câștigă poate». Arată apoi, că revizia s'a extins în mod detaliat asupra contabilității, administrației interne, conducerii de afaceri, asupra bilanțului etc., și continuă astfel: «Din raportul exmisului nostru am luat act cu deosebită mulțumire, că «Victoria» este unul dintre cele mai bine conduse institute provinciale din țara întreagă, a cărui conducere nu se nizește numai să corăspundă dispozițiilor statutelor și legilor, ci dă o deosebită atențiune, ca administrația și controlul intern să fie de model, iar pentru perfecționarea acestora nu se dă înapoi dela nici un fel de inovație, care servește acest scop». În sfârșit cu privire la contabilitatea «Victoriei», raportul relevă, că aceasta este o dovadă și pildă, că un sistem de contabilitate, bazat pe aceleași principii, poate fi aplicat la institutele din provincie, fără considerare la extensiunea lor. Căci «Victoria»

— continuă raportul — întrebuințează și azi, când trebuie să desfășure o circulație de 400 de milioane, același sistem de contabilitate, pe care și l-a introdus la început, când se mișcă în cadre de tot mici. — Am putea să continuăm. Credem, că e de prisos. Atâta putem afirma, că multe lucruri bune și frumoase se pot găsi la băncile noastre românești.

Dar, dacă băncile noastre primesc orice control obiectiv și cinstit, desigur ele vor protesta contra oricărei tendințe, care ar voi ca controlul să fie întrebuințat pentru alte scopuri, decât cele ce au în vedere dezvoltarea rațională și autonomă a singuraticelor institute. Băncile române au intrat în legăturile Centralei, dar prin mijlocirea însoțirii lor, a »Solidarității». Pe aceeași cale doresc să păstreze și să desvolte aceste legături și mai departe și depinde exclusiv de Centrala numită, să facă posibil aceasta. Ea are putință, în sensul statutelor sale, să investească pe «Solidaritatea» cu calitatea de revizor al membrilor proprii. Atunci, prin mijlocirea însoțirii noastre, va putea exercia orice control. Or, aceasta au declarat-o lămurit conducătorii «Solidarității» tuturor factorilor interesați din Budapesta. Au declarat-o și fostului ministru de finanțe Teleszky, căruia i s'a spus fără înconjur, că băncile noastre țin la «Solidaritatea» lor, că nu sunt aplicabile a o abandona sub nici o împrejurare și legăturile lor cu Centrala din Budapesta tot numai pe această cale le pot susține.

În trecut, chiar când n'au fost obligate, băncile românești s'au supus regulat reviziilor prin revizorii experți. Multe din ele s'au supus la revizii în fiecare an, nu numai la doi ani odată, cum cer statutele însoțirii. Excepție face singurul anul ce-l încheiem, când din cauza evenimentelor de războiu, unele institute nu au putut fi cercetate de revizorii noștri. Suntem însă încredințați, că în anul ce vine, băncile noastre vor da o dovadă neîndoioasă atât pentru publicul nostru, cât și pentru cel străin, despre felul cum își înțeleg datorințele față de instituțiunea revizorilor experți. Suntem siguri, că nu va rămâne nici una, dintre cele ce vin la rând, fără a se supune la revizie. «Solidaritatea» probabil va face singură mai multe revizii decât, câte au făcut sau vor face alte instituțiuni similare. — Ea va documenta, că e o instituțiune, care și-a câștigat drept la existența și viața nu prin grația altora, ci prin munca și rezultatele proprii.

Ce va fi în viitor — nu se poate ști. Ori ce ar urma însă, băncile noastre au azi — mai mult ca oricând — datorința a-și îndeplini

îndatoririle față de însoțirea lor și special a se supune reviziilor prin revizorii experți. În schimb «Solidaritatea» are să facă totul pentru a-și desvolta și întări lucrurile, ca să producă rezultate din ce în ce mai așteptabile. Un popor trăește și se afirmă prin instituțiuni, iar instituțiunile prin legăturile dintre ele.

Dispoziții nou referitoare la asigurările muncitorești.

Guvernul a emis cu data de 14 crt. sub Nr. 4790/917 M. E. o ordonanță prin care se modifică și întregesc dispozițiile referitoare la asigurările muncitorilor industriali și comerciali pentru caz de boală și accidente.

Dispozițiile mai însemnate ale ordonanței sunt următoarele:

În sensul §-ului 1 muncitorii cu simbrie, cafele, ucenicii și servitorii trebuie asigurați pentru caz de boală și accidente, necondiționat, fără privire la mărimea simbriei lor; pe când dintre împiegații industriali și comerciali sunt obligați la asigurare numai aceia, a căroro salariu anual nu trece peste K 4,800.— resp. peste K 16.— pro zi. Aceștia din urmă întrucât nu au salariu mai mare decât K 6000.— anual resp. K 20.— pro zi le stă în voie a se înscrie benevol la casele de asigurare muncitorești.

Ordoanța fixează limitele până la care sunt a se socoti taxele și ajutoarele.

Persoanele obligate la asigurare se împart după mărimea retribuțiilor lor (simbriilor, salariilor) în IX clase și primesc în caz de boală, ca ajutor, în loc de 50%, în viitor 60% a plății zilnice.

Clasele sunt următoarele:

Cl.	I.	cei cu plată de K 2	pro zi
"	II.	" " " " " "	2—3 " "
"	III.	" " " " " "	3—4 " "
"	IV.	" " " " " "	4—5 " "
"	V.	" " " " " "	5—6 " "
"	VI.	" " " " " "	6—7 " "
"	VII.	" " " " " "	7—8 " "
"	VIII.	" " " " " "	7—8 " "
"	IX.	" " " " " "	8—10 " "

iar cl. X cei cu plată mai mare decât K 10.— pro zi.

La cei cu plăți săptămânale servește de bază pentru fixarea clasei $\frac{1}{6}$ -a parte a venitului săptămânal; la plăți lunare $\frac{1}{25}$ -a parte a venitului lunar și la plăți anuale $\frac{1}{300}$ -a parte a venitului anual.

Ajutorul mediu pro zi este:

la cl. I.	. . . . .	K 1.50
" "	II.	2.50
" "	III.	3.50
" "	IV.	4.50
" "	V.	5.55
" "	VI.	6.50
" "	VII.	7.50
" "	VIII.	8.—
" "	IX.	11.—

Ajutoarele se plătesc celor în drept pe durata de maximal 26 săptămâni.

Taxele de plată la casele de ajutoare muncitorești, calculate cu 4% a plății medii pro zi sunt următoarele:

la cl. I.	K — 42 fil. pro săptămână
" "	II. " — 72 " " " "
" "	III. " 1.02 K " " "
" "	IV. " 1.26 " " "
" "	V. " 1.56 " " "
" "	VI. " 1.86 " " "
" "	VII. " 2.10 " " "
" "	VIII. " 2.52 " " "
" "	IX. " 3.12 " " "

Taxele de asigurare au să le plătească patronii în întregime: sunt însă îndreptățiți a detrage din simbriile ori salarele împiegaților lor jumătate din taxele plătite, va să zică pe patroni îi privește numai jumătate din taxele de asigurare.

Din urcarea taxelor de asigurare, dela 3% la 4%, se așteaptă, în comparație cu încassările din anul 1915 un plus de încassări de 8.5 milioane.

Ordonanța apărută în Nr. 290 dela 16 Decembrie a. c. a monitorului oficial «Budapesti Közlöny» intră în vigoare la 1 Ianuarie 1918.

O dorință ciudată.

În numărul ultim al revistei „Magyar Pénzügy” un „Director de bancă” dă expresiune următoarei dorințe ciudate în legătură cu activitatea de control a „Centralei institutelor de bani”.

„Centrala” să institue revizori ambulanti. Activitatea acestora ar putea face servicii extraordinare economiei naționale îndeosebi în ținuturile naționaliste. Avem — zice — circa 120 de bănci românești, a căroră atragere în sfera de afaceri a institutelor de bani maghiare, constituie interes comun. Asociația de control română — presupunem, și până la proba contrară o considerăm, ca sigur — își împlinește în modul cel mai ireproșabil agendele de control. Dacă este adevărat aceasta, atunci institutele de bani române vor primi pe revizorii „Centralei” cu brațele deschise, ca ei să confirme aceasta și să reducă la tăcere știrile contrare, ce se aud din când în când.

Avem și altceva de făcut acolo — continuă dl „Director de bancă”. A fost — zice — în anul acesta

în Turócszentmárton. În strada principală banca „Tatra” are un palat frumos. Afară numai societatea de asig. „Riunione” are firmă separată maghiară și slovacă. Firmele băncii sunt exclusiv slovacăști. În lăuntru în parter, în elegantul vestibul, sunt 6 tabele de orientare: toate exclusiv slovacăști. Registrele, tipăriturile și libelele băncii etc. toate slovacăști. Același lucru pe edificiul băncii „Sporitelna”. Numai firma băncii de asig. „Első magyar ált. bizt. társaság” indică că ne aflăm în ținut maghiar.

În Pöstyén, la filiala băncii „Vágújhelyi népbank” firmele sunt în două limbi. Textul tipărit al registrelor, tipăriturile de manipulație externă și internă sunt exclusiv slovacăști.

Unde sunt fișpanii noștri tineri și energici și protopretorii noștri înzestrați cu înțelepciune de bărbați de stat? Se'nțelege ei nu cunosc ordonanța adresată de guvernul imperial german către autoritățile competente: să se silească a determina cu binele pe proprietarii tabelor de firmă cu text străin, să-și schimbe textul firmelor. Păcat, că o ordonanță atât de nimerită nu se publică și la noi în țară din partea guvernului imperial german.

Comentariul este de prisos. Cetitorii și-l vor ști face însuși față de aceste ciudățenii.

Obiceiuri românești uitate.

Pune-ți căciula dinainte și judecă-te singur, sau mai bine o învoială strâmbă decât un proces câștigat, pentru că de-ți cere surtucul, dă-i lui și cămașa, că de-aruncă cu piatră în tine, răsplătește-i cu pâne. Vorbe vechi din bătrâni despre obiceiuri care nu mai sunt. Firește astăzi le-am uitat de mult. Pare, că ne sună într'o limbă străină și ar trebui să le traducem la înțelesul oamenilor de azi.

Dar, pentru ca să le înțelegem mai bine, să dăm cuvânt următorului document, românesc în toate privințele:

«Noi, cei mai josū iscăliți, încredințămū printr'acestū înscrisū al nostru, ce-lū dămū unulū la mâna altuia, precum să să știe că, la prigonirea ce avemū pentru hotarulū dînspre moșia Meteū și dintre Odoleni, la capulū acestor două moșii de spre Apusū; ca să lipsască jurământulū de la mijlocū și cheltuielile prinū judecăți, ne-am învoitū între noi într'acestașū chipū, adecă: fiindcă avem într'aceste două moșii două semne netăgăduite, în loculū pietri, ce este la obârșia Almăjului și vâlceava Săcșoarei, care este în fața Rușefului, până unde s'aū și trasū moșia Odoleni, să să tragă printr'aceste două semne linie dreaptă până în matca Almăjului și acolo unde va tăia liniia, acolo să să pue piaztră despărțitoare într'aceste două moșii și noi să nu mai avemū a mai pricinui cu nici un felū de cavântū, și ori la ce judecată vomū mai merge peste această învoială ce este întemeiată pă dreptate, să nu mai fie ascultatū și spre încredințare cei ce amū știutū carte ne-amū iscălitū cu chiarū mânilē noastre. Iarū ceice n'amū știutū carte, amū rugatū pă cei ce aū știutū dintre noi de ne-aū iscălitū și noi am pusū degetele în locū de pecete».

Urmează 20 de iscălituri: pricinașii, martorii și vecinii. *Dat la 26 Maiu 1833.*¹

Astăzi însă așa ceva se pare o prostie. Avem cărți funduare, comisii de ingineri, avem judecătorii de toate instanțele, avem avocați, avem notari, avem în sfârșit experți în toate cauzele pricinașe minte și școală destulă.

Cine mai caută astăzi o învoială întemeiată pe dreptate și iscălită de 20 de martori, ca să lipsească cheltuielile prin judecăți și să lipsească jurământul dela mijloc?

Adecă cheltuielile ca cheltuielile, pentru că nu e nici un român atât de sărântoc, ca să lase el 20 de mărturii, oameni de cinste să-i treacă așa nebotezați pe lângă casă. Doară știe toată lumea, că omul cum se cade, care are ce-i trebuie, își cinstește neamurile și vecinii și cunoscuții la un desfăcut de cucuruz, la o șezătoare, la un botez, la o clacă, la un parastas și la altă dândănaie, dar mi-te la o învoială ca aceasta? Nici vorbă, cheltuielă este și aici, dar e altă socoteală. E binecuvântată și întărită de Dumnezeu și de oameni.

Însă jurământul e altceva. Creștinul jură numai de silă și românul nu e păgân. Jurămintele și blăstemele, pare că n'ar fi tocmai credințe deșarte, cum se zice în câte-o carte. Sunt și oameni slabi, cari se jură după tocmeală. Dar știut este, că astfel de ulcioare nu umblă des la fântână. Pentru că jurământul acestora e o minciună între martori, contra lui Dumnezeu și pentru că două jurămintele contrare nu pot fi amândouă drepte.

Dar unde este preotul, care să mai predice astăzi contra minciunilor? Să arete oamenilor, că minciuna, ce greutate e pe sufletul unui creștin, că cine vrea să aibă spor la minciună, trebuie să grijească bine să nu iasă mâta din sac, că schimbă cinstea pe rușine. Nu e de-ajuns, ca minciunosul să fie om cult și cu memorie ingenioasă, nu e de-ajuns, ca el să fie mult mai tare decât cel tras pe sfoară, ci se mai cere, ca hoțul de păgubaș să fie un prost dela roată. Și iată de ce nu se poate: să te mințesti tu pe tine însu-ți, doar jurământul elătit, ce să fie altceva? Să fii tu însuți totodată și cel mai cuminte și cel mai prost? Ci una din două: ori dreptate și învoială întemeiată pe dreptate, ori prostie și rușine. Și dacă minciuna tronează și regează azi preste țări și mări, dacă ea se poartă în haine mândre și se chiamă *rutină, tactică, politică, istorie, legislație, știință, literatură, artă, economie, drepturi* și altele; dacă o lume întreagă, un secol întreg i-se închină până la pământ, tu frate nu ești dator să te închini la minciună ci poartă-ți cinstea și dreptatea. Respectează obiceiurile puritane ale strămoșilor.

Tocmai de aceea credeam eu, că vorbele și obiceiurile bătrânilor noștri nu sunt potcoave de cai morți. Și dac'ar fi? Le ridic, că sunt de noroc.

Cutare.

¹ Vezi corespondența lui Dimitrie Aman pp. 147.

Din legea despre economia și poliția de câmp.

— Art. de lege XII din 1894. —

Această lege stabilește dreptul ca fiecare comună să poată fi stăpână asupra modului de economizare a teritoriului său, pentru a asigura cel mai mare progres economic pe seama locuitorilor săi și pentru binele statului.

Legea constă din următorii titli:

1. *Despre folosirea economică a pământurilor.*
2. *Despre pășunat.*
3. *Despre prăsirea vitelor.*
4. *Despre demarcarea livezilor.*
5. *Despre drumurile de hotar.*
6. *Despre școalele de pomi și despre plantări.*
7. *Despre stârpirea animalelor și plantelor stricicioase și despre scutirea celor folositoare.*
8. *Despre comuniunile proprietarilor de vii.*
9. *Despre poliția de câmp.*
10. *Despre transgresiuni și pedepsirea lor.*
11. *Despre foruri și procedură.*

*

În cele următoare vom trata despre cele cuprinse în titlul 1 despre *folosirea economică a pământurilor.*

Fiecare om are libertate nemărginită pentru a-și lucra cum voiește, între marginile legii, pământul sau proprietatea sa.

În comunele, în cari cultura alternă sau de trei ori două hotară a fost aplicată și pe timpul când această lege a intrat în viață, acolo $\frac{2}{3}$ a proprietarilor interesați (nu a sufletelor) poate decide în mod obligator pentru toți cei interesați ca, cu aprobarea comitatului competent, să se urmeze și pe mai departe felul de economie de până aci, dacă toate proprietățile sau și numai unele părți ale lor se află:

- a) într'un hotar întreg sau numai în parte încă necomassat;
- b) dacă hotarul este comassat, însă proprietățile singuratică sunt distribuite în mai multe table; și
- c) în ce privește livezile sau fânașele, dacă aceste constau din parcele așa de mici, încât nu s'ar putea lua nici un folos de pășunea din ele, singuratică fiind.

Cu privire la pământurile folosite după acest sistem economic, proprietarii pământurilor, întruniți în adunare generală, au dreptul să designeze înșiși: în care parte de hotar ce fel de plante să se samene? Care parte a hotarului să rămână ogor? Cum să se pască livezile, ogorul și miriștea?

Măieriștile de sine stătătoare, teritoriile (complexele) de sine stătătoare din hotarele comassate, proprietarii pământurilor închise cu gard, sau plantate cu viță de vie nu pot fi siliți a se supune sistemului altern economic.

Altfel de pământuri se pot liberă de sub sistemul economic altern numai în cazul, când liberarea lor nu ar pune pedeci celorlalte pământuri întru aplicarea sistemului altern economic.

La favorurile, cari rezultă din sistemul economic altern nu sunt părtași proprietarii, a căror pământ nu face parte din acest sistem economic.

După șase ani dela intrarea în viață a acestei legi, a zecea parte a proprietarilor teritoriului luat în sistemul altern economic este îndreptățită a cere sistarea acestui sistem economic.

Dacă forul de prima instanță (vicecomitele comitatului, iar în orașele cu drept municipal primarul orașului) află, că cererea este motivată, convoacă în modul obicinuit în comună o adunare generală în respectiva comună, la care invită pe toți cei interesați, între acesteia și pe proprietarii cari locuiesc afară de comună. Terminul ținerii adunării generale nu poate fi mai scurt decât 30 de zile, dela data convocării.

Adunarea are să fie prezidată de primpretorele cercului, respective de primarul orașului sau de substituții acestora, cari au să atragă luarea aminte a celor interesați asupra importanței economice a hotărârii ce se va aduce, trecându-se în procesul verbal al adunării motivele pro și contra propunerii, cum și hotărârea ce se va lua.

Aprobându-se hotărârea adusă în adunare, majoritatea de $\frac{2}{3}$ a proprietarilor, socotiți după proporția averii, nu mai poate cere și altă dată schimbarea sistemului economic; iar dacă hotărârea a enunțat sistemul altern economic, acest sistem rămâne în us pentru un nou period de 6 ani.

În comunele, în cari pășunea (izlazul) este neîmpărțită, proprietarii interesați la pășune, întruniți în adunare generală, au dreptul de a compune un regulament în scopul administrării pășunii și de a stabili condițiile de pășunat, pentru prăsirea vitelor și pentru susținerea vitelor de prăsilă.

Dacă între proprietarii, cari au parte din pășunea comună, se ivește îndoială asupra dreptului de pășunat, iar îndreptățirea fiecăruia nu este încă regulată prin judecătorie, municipiul are să reguleze dreptul fiecăruia la pășunat, până când se va face regularea din partea judecătoriei.

Dacă pășunea se folosește împreună, adunarea generală, a proprietarilor, cari au parte la pășune va hotărî:

a) câte capete și ce fel de capete de vite poate trimite să pască fiecare proprietar de pășune s'au locuitor din comună?

b) Ce fel de îndatorire are acel proprietar de pășune, care nu-și trimite vitele sale la pășunea comună, ci cedează altuia acest drept al său?

Dreptul de a hotărî asupra tuturor afacerilor înșirate până aci îl are adunarea generală a proprietarilor interesați.

Toți acești proprietari sunt membrii ai adunării generale și dreptul de votare îl exerciază fiecare în persoană sau prin împuternicit în regulă, iar votul stă în proporție cu averea fiecăruia.

Prezident al adunării generale este de regulă primarul comunal, în unele cazuri primpretorele cercului sau substitutul său.

Adunarea trebuie convocată totdeauna, când prezidentul, primăria comunală sau senatul economic află aceasta de lipsă, sau când $\frac{1}{10}$ parte după avere a membrilor va cere să fie convocată.

Ziua ținerii adunării generale se va statorî cu cel puțin 15 zile înainte și se va aduce la cunoștința obștească, făcându-se cunoscute și obiectele, cari se vor desbata în adunare; aceasta se va anunța și primpretorului cercual, iar proprietarii, cari locuiesc în alte comune vor fi înștiințați în scris.

Contra hotărârilor adunării generale a proprietarilor se poate înainta apelație, dacă acelea nu sunt aduse în înțelesul legilor și vatămă interesele singuraticilor.

Forurile de apelație sunt: comitetul administrativ al comitatului și ministrul de agricultură.

Hotărârile adunării generale a proprietarilor le duce în îndeplinire primăria comunală și tot aceasta îngrijește de îndeplinirea celorlalte afaceri, de cari s'a amintit până aci.

Cheltuielile trebuincioase pentru regularea numerelor afaceri se statoresc deodată cu statorirea preliminarului comunal, însă deosebit de alte cheltuieli și au să fie acoperite numai de cătră proprietari la economisarea obștească.

Pentru acoperirea cheltuielilor în legătură cu prăsirea vitelor, reprezentanța comunală are dreptul a statorî anumite taxe pentru întrebuițarea vitelor de prăsilă (tauri, armăsari, berbeci, veri, țapi). Venitele intrate pe această cale pot fi întrebuițate numai pentru scopurile prăsirii vitelor.

Activitatea primăriei comunale în această privință stă sub controla reprezentanței comunale; iar contra dispozițiilor acesteia se poate apela la municipiu și contra hotărârii acestuia la ministrul de agricultură.

Adunarea generală a proprietarilor are dreptul să-și aleagă un senat sau organ propriu executiv, căruia să-i încredințeze îndeplinirea hotărârilor sale. Acest senat însă se poate alege și poate să lucreze numai pe baza unui regulament, aprobat de municipiu.

În acest caz senatul numit ține locul primăriei și reprezentanței comunale în afacerile arătate mai sus și contra dispozițiilor luate de el se poate apela.

Pășunile comune, cari formează avere nedespărțită obștească, se pot împărți numai în cazul, când ministrul de agricultură își va da învoirea sa la această împărțire. Excepție dela regulă se întâmplă numai în cazul, când judecătoria a hotărît împărțirea.

Dacă pășunilor de munte ar fi să li se dea altă menire economică, va trebui să se dovedească, că nici

pășunea care este împărțită, nici pământul, peste care se estinde ea nu vor ajunge să fie primejduite prin spălări de ape și nici că va dispărea în vreun alt mod suprafața aceluși teritoriu.

Pe teritoriu expus primejdiei spălării de ape, pășunatul se poate oprî de tot sau numai în parte.

Când spălăturile de apă, cari există sau se ivesc ar păgubi sau amenință și averea altuia, stăpânirea poate lua măsuri de lipsă pentru apărare, obligând în caz de lipsă, pe conproprietari să supoarte cheltuielile ce le reclamă apărarea, în proporția, în care oamenii sunt interesați la stavilarele de apărare, ce se impun. Celor renitenți li se pot aplica pedepse de câte K 200.—, chiar și de repețite ori.

Locurile sterpe, dacă pot fi provăzute cu întărituri, și dacă nu ar putea fi folosite mai bine în alt mod, se vor întări într'un restimp anumit.

Asupra acestor chestiuni dispune comitetul administrativ al comitatului, ascultând și pe proprietarii interesați, pe cari, în caz de neglijență sau întârziere îi poate constrânge prin pedepse în bani de câte K 200.—, impuse chiar și de repețite-ori.

Proprietățile economice comunale ale orașelor și satelor stau sub controla autorităților administrative.

În contractele de exarândare, referitoare la proprietățile ce se dau în arândă, trebuie să se stabilească măsura drepturilor și datorințelor pe care proprietarul o transmite asupra arândășului.

Topirea cânepei și inului este permisă numai în apele designate spre acest scop din partea autorității, observându-se modalitățile stabilite de ea.

CRONICĂ.

Urcare de capital societar. «Economul», frunța noastră bancă din Cluj urcă capitalul societar dela Cor. 400,000.— la un milion, prin o nouă emisiune de acțiuni. Considerația, ce «Economul» a arătat totdeauna acționarilor săi și instituțiilor noastre românești, reiese și din condițiunile de emisiune. Vechii acționari primesc acțiunile cu nominalul de Cor. 100.— plus Cor 5.—, taxă de emisiune. Instituțiunile românești și bărbații de încredere ai «Economului» le primesc cu Cor. 110.— plus taxa de emisiune. În fine alți amatori, cari ar voi să între în rândul acționarilor, pot participa la emisiune cu cursul de Cor. 125.— și taxa de emisiune. Indemnăm publicul nostru să se intereseze de noua emisiune a «Economului», căruia îi dorim succes deplin.

Înlesniri la circulația mandatelor postale (cu recepere). Cu începere dela 1 Ianuarie 1918 se pot alătură, la mandatele postale cu recepere, cecuri de ale «Cassei de păstrare postale», la cari însă rubricile pentru dată și sumă sunt a se lăsa goale. Sumele încassate se licuiează în cazul acesta, celui în drept, pe baza adevărîței de depunere a cecului.

Soldați pentru fondul ziaristilor români. La redacția «Drapelului» au intrat 20 coroane ca rezultat al unei mici colecte ocazionale între soldații din Sterntal (Stiria) înțelegători pentru menirea fondului ziaristilor.

Iată darea de seamă despre această colectă: «Dela domnii mai jos înșirați am primit suma de 17 K în favorul unei colecte, care nu s'a putut folosi spre scopul ei, fiind colecta încheiată și banii trimiși deja. Deci am adaus dela mine încă 3 K și așa Vă subștern suma de 20 K pe seama fondului celorce cu peana luptă pentru luminarea poporului nostru românesc. Următorii au contribuit: Sergent-majorul George Olariu din Bucovina 6 K, sergent-major Stefan Tonea din Borgotiha 5 K, serg.-major Dumitru Dodul din Borgoprund 3 K, cad. asp. ing. Cornel Serb din Poiana Sibiului 3 K, preot militar Nicolae Vălean 3 K.

Cheltuielile de războiu până la 1 August 1917. După evaluări oficioase din America cheltuielile de războiu s'au cifrat până la 1 August a. c. în diferitele state beligerante cum urmează: Anglia 26,705 mil. dolari, Franța 16,530 mil. dolari, Rusia 14,250 mil. dolari, Italia 5,050 mil. dolari, Statele Unite 1,629 mil. dolari, alți aliați 3,250 mil. dolari. Antanta în total 67,414 mil. dolari. Germania 19,750 mil. dolari, Austro-Ungaria 9700 mil. dolari, Bulgaria și Turcia 1450 mil. dolari, puterile centrale în total 30,900 mil. dolari.

Restrângerea circulației trenurilor. În zilele trecute a apărut anunțul direcțiunii căilor ferate, în sensul, că din considerare la stările extraordinare nu vor circula de sărbători obicinuitele trenuri speciale și paralele, ci circulația va rămâne cea obicinuită de prezent. Se observă, că deoarece trenurile și așa sunt supraîncărcate, nu se vor mai alătură nici vagoane suplimentare și trenurile nu se pot încălzi în mod corăspunzător. Direcțiunea căilor ferate face publicul atent, să călătorească numai în caz de extremă nevoie și deoarece nici circulația actuală nu este asigurată, să se intereseze totdeauna cu câteva cecuri mai înainte la șeful gării, dacă peste tot circulează trenul.

O mică parenteză într'un războiu mondial. Ziarul «Az Est» înregistrează primul caz, când expoziția ministerială a refuzat să aproabe vânzarea unei moșii de 600 jugăre, din cauza, că vânzătorii sunt unguri (Bucsi Lipót și Bucsi Lajos de lângă Hunedoara) iar cumpărătorii sunt trei familii române din comitatul Hunedoarei și din cauza, că guvernul nu permite, ca o moșie să treacă din mâni ungurești în proprietate românească. Deoarece pentru vânzătorii afacerea e presantă și cumpărătorii au oferit *un preț destul de frumos*, cei dintâi așteaptă, ca guvernul să le cumpere resp. să le recvireze moșia. Așa dară lumea trebuie să tresalte de bucurie. Cazul acesta nu se deosebește mult de al eroului cioban al

lui Petőfi: «Megy a juhász a szamáron, földig ér a lába»... care în durerea imensă, că și-a perdut iubita, a dat cu măciuca în măgar: «Nagyot ütött a botjával a szamár fejére». Săraccii vânzătorii!

*

Soldații italieni primesc polițe de asigurare de viață gratuite. În presă circulează știrea, că regele Italiei a dispus, ca dela 1 Ianuarie 1918 fiecare soldat din front să fie asigurat pe spesele statului. Institutul Nazional pentru suma de 500—1000 lire. Suma asigurată variază dupăcum respectivul e căsătorit sau necăsătorit. În caz de moarte în războiu suma asigurată o primesc erezii, la caz de supraviețuire o primește soldatul însuși după 30 de ani, resp. o poate cere și mai înainte, dacă vrea să-și cumpere pământ sau instrumente. Ordonanța regală nu atinge îndreptățirea la penziune de războiu.

Observăm, că știrea în forma aceasta probabil e diformată, deoarece, dacă preste tot există vre-o astfel de ordonanță, atunci suma asigurată trebuie să fie mai mare de 1000 lire, pentru-că cu o astfel de sumă nu se poate cumpăra pământ, dar poate, că nici recviră nu se poate.

Sumarul:

La chestiunea reviziilor. — Dispoziții nouă la asigurările muncitorești. — O dorință ciudată. — Obiceiuri românești uitate. — Din legea despre econ. și poliția de câmp. — *Cronică*: Urcare de capital societar. Inlesniri la circulația mandatelor postale (cu recepere). Soldați pentru fondul ziaristilor români. Cheltuelile de războiu până la 1 August 1917. Restrângerea circulației trenurilor. O mică parenteză într'un războiu mondial. Soldați italieni primesc polițe de asigurare de viață gratuite.

„STRUGURUL“,

institut de credit și economii în Pianul-superior.

Aviz.

Institutul nostru începând cu 1 Ianuarie 1919 solvește după depuneri $3\frac{1}{2}\%$.

1—1

Direcțiunea.

Contabil de bancă

cu praxă în afaceri de dare, se oferă pentru încheierile anuale. Adresa o comunică administrația revistei.

2—3

„CONCORDIA“,

institut de credit și de econ. ca soc. pe acții în Uzdin.

Aviz.

Aducem la cunoștința deponenților noștri că etalonul de interese se reduce la toate depunerile cu 1% .

Direcțiunea.

O domnișoară

bine introdusă în toți ramii de bancă și știe lucră independent chiar și încheierile anuale, caută post de contabilă eventual funcționară de bancă în mod definitiv. Adresa o dă administrația acestei reviste.

3—3

„FURNICA“,

institut de credit și de economii, soc. pe acții Făgăraș.

Provocare.

Proprietarii acțiunilor «Furnica» din Făgăraș din emisiunea a III-a Nrii.: 810, 811, 814—817, 840, 1016, 1017, 1021—1030, 1046, 1056, 1057 în înțelesul §. 9 din statutele societății, sunt provocați a-și achită ratele restante din capitalul acționar subscris de dânșii, fiind-că cel ce nici în timp de 4 săptămâni dela a 3-a publicare nu le va achită, își perde drepturile de acționar și ratele solvite vor trece în fondul de rezervă al societății.

Făgăraș, 1 Decemvrie 1917.

3—3

Direcțiunea.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiu

primește subscrieri la

al VII-lea împrumut de războiu ung.

până la **31 Decemvrie 1917**, pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Acoardă împrumuturi pe obligațiunile de împrumut de războiu, pe lângă dobânzi sub etalonul Băncii Austro-Ungare.

„ECONOMUL“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Cluj.

Prospect

pentru a IV-a emisiune de acțiuni a institutului de credit și economii, societate pe acțiuni, „ECONOMUL“ în Cluj.

Adunarea generală ordinară din 27 Iunie n. 1917 a acționarilor «Economului» a hotărît unanim, că — în vederea necesității absolute ivite în urma urcării depunerilor și a problemelor economice schimbate — să se ridice capitalul social la **un milion de coroane**, iar executarea la timp oportun a acestei decizii a încredințat-o direcțiunii.

Întru executarea acestei hotărîri direcțiunea, în considerarea abundenței extraordinare de numărar și a interesului manifestat pentru ridicarea capitalului — deschide prin aceasta subscrierea la

a IV-a emisiune de acțiuni a institutului „Economul“.

1. Adunarea generală a rezervat acțiunile acestei emisiuni în primul rând pentru acționarii de până acum ai institutului, cari au drept de a subscrie până la termenul fixat mai jos, pe lângă prețul nominal de K 100.— plus K 5.— taxă de subscriere de fiecare acție, câte acțiuni au avut scrise pe numele lor în cartea acționarilor, primind proprietarul unei acțiuni vechi una nouă, iar proprietarii de două sau mai multe acțiuni vechi, a căror cifră e divizibilă cu doi, primind după câte două acțiuni vechi încă câte una nouă.

Restul de acțiuni optate însă neîmpărțite astfel se va distribui în prețul de cumpărare de preferință, fixat mai sus, tot între vechii acționari, după proporția ce o va satori direcțiunea. Dacă se vor subscrie mai multe acțiuni de 6000, direcțiunea își rezervă dreptul de-a reduce numărul acțiunilor subscribe proporțional.

Înștiințarea pentru subscriere au să o facă acționarii vechi cel mult până la **15 Februarie n. 1918 pe lângă prezentarea acțiunilor scrise pe numele lor.**

Prețul acțiunilor se va plăti în patru rate egale și anume:

I.	rată până la	1 Martie n. 1918	cu	K 25.—	K 5.—	taxă de subscriere.
II.	„ „	1 Maiu „ „ „		K 25.—		
III.	„ „	1 Iulie „ „ „		K 25.—		
IV.	„ „	1 Septembrie „ „		K 25.—		

Se pot plăti și mai multe rate sau prețul întreg deodată. Față cu acționarii, cari nu vor plăti ratele punctuos se va aplica § 11 din statute.

Acțiunile nouă se vor extrada cu datul de 1 Octombrie n. 1918 sub numeri identici cu ale celor vechi + 4000 și vor participa la dividenda anului 1919. Pe anul 1918 acționarii, cari vor plăti prețul întreg deodată vor primi 4½%, iar cei cari vor observa ratele, 4% interese pe timpul dela sosirea banilor la cassă până la finea anului 1918.

2. Acțiunile din a IV-a emisiune, cari până la **15 Februarie n. 1918** vor rămâne nesubscrise de acționarii de până acum, se vor rezervă în primul rând pentru bărbații de încredere ai institutului și pentru instituțiunile economice, culturale și filantropice cu prețul de preferință de K 110.— plus K.— 5 taxă de subscriere.

3. Acțiunile din a IV-a emisiune, cari nu se vor subscrie conform punctelor 1 și 2, se vor plasa prin direcțiune cu prețul urcat de K 125.—, plus K 5.— taxă de subscriere.

Înștiințarea pentru subscrierea acțiunilor din punctul 2 și 3 are să se facă cel mult până la **15 Martie n. 1918**, iar prețul acțiunilor se va plăti deodată cu subscrierea. După nominalul acestor acțiuni institutul va plăti 4½% interese pe timpul dela solvirea banilor la cassă până la finea anului 1918 și vor participa la dividenda anului 1919.

Din încredințarea adunării generale a acționarilor, ținută în 27 Iunie n. 1917.

Cluj, 8 Decembrie n. 1917.

Direcțiunea

institutului de credit și economii „Economul“.